

Релігійне життя в Україні:

анотований бібліографічний список

Вип. 3 / 2026

березень - квітень

URL: <http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>

1. Алексєєнко О. Релігія як поле цивілізаційного конфлікту: українська національна самоідентифікація та ідеологія «русского мира» в контексті війни [Електронний ресурс] / Олена Алексєєнко // Схід. – 2026. – Т. 8, № 1. – С. 87-92. Проаналізовано релігію як поле цивілізаційного конфлікту в умовах російсько-української війни, зокрема у протистоянні між українською національною ідентичністю та ідеологією «російського світу». Показано, що релігія виступає не лише духовним феноменом, а й інструментом символічної мобілізації, легітимації політичних претензій і формування колективної ідентичності. Досліджено «російський світ» як модель релігійного націоналізму, а також роль українських церков у процесах суспільної консолідації та зміцнення гуманітарної безпеки. Особливу увагу приділено становленню Православної Церкви України (ПЦУ), її протистоянню з УПЦ МП і трансформаціям релігійної ідентичності в контексті війни. Наголошено, що релігійна сфера стала важливим чинником переосмислення історичних наративів, розвитку соціальної солідарності та зміцнення національної стійкості українського суспільства. Текст: <https://skhid.kubg.edu.ua/article/view/354677/342478>

2. Бабіков О. П. Перешкоджання здійсненню релігійного обряду в рішеннях ЄСПЛ [Електронний ресурс] / Олександр Петрович Бабіков, Ігор Люсикович Федоренко // Нове укр. право. – 2025. – № 6. – С. 102-107. *З'ясовано підходи та критерії оцінювання під час визначення кваліфікації діянь, пов'язаних із перешкоджанням здійсненню релігійного обряду, у рішеннях Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Зазначено, що свобода віросповідання, яка передбачає свободу вибору, зміну або відмову від релігії, переконань, право публічного висловлювання своїх релігійних поглядів, гарантована Конституцією, законами України та низкою міжнародних угод, зокрема Європейською конвенцією із прав людини та Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, якими визначено свободу релігії як одне з основних прав людини, що не підлягає обмеженню. Наголошено, що формулювання у кримінальному законодавстві України протиправних дій у цій сфері, що обмежується незаконним перешкоджанням здійсненню релігійного обряду, наразі не відповідає вимогам сьогодення та засадам, передбаченим Європейською конвенцією. Запропоновано зміни до законодавства, зокрема вказано, що кваліфікуючими ознаками означеного діяння необхідно передбачити вчинення дій службовою особою з використанням влади або службового становища з корисливих мотивів, із метою надання переваг іншій релігійній організації, конфесії, релігійній громаді, а також дії, що призвели до захоплення споруд, майна релігійних організацій, поєднані з насильством.* Текст: <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/901/827>

3. Бережна Д. Завершився земний шлях: у 97 років помер Патріарх Філарет [Електронний ресурс] / Дар'я Бережна // Focus.ua : [вебсайт]. – 2026. – 19 берез. — Електрон. дані. Наведено стислу біографію Патріарха Філарета, який був патріотом України і підтримував Революцію Гідності. Нині капелани УПЦ КП дбають про українське військо. Він неодноразово говорив, що лише просвіропейська демократична Україна здатна забезпечити свободу віросповідання не лише православним, а й

представникам усіх конфесій. У січні 2019 р. Філарету присвоїли звання Героя України. Текст: <https://focus.ua/uk/world/747866-u-97-rokiv-pomer-patriarh-filaret>

4. Біла С. Концептуальні погляди о. А. Великого на історію та роль української унійної церкви [Електронний ресурс] / Світлана Біла, Галина Гриценко // Проблеми гуманітар. наук : зб. наук. пр. ДДПУ ім. І. Франка. Серія : Історія. – 2026. – Вип. 19 (61). – С. 109-116. *Мета дослідження - аналіз концептуальних поглядів Атанасія Великого на історію становлення, особливостей поширення та значення української унійної церкви. Підтверджено, що цінність творчої спадщини науковця полягає у потужній археографічній роботі, а саме виданні джерел із римських архівів, що дає можливість сучасним дослідникам української церкви та унієзнавства досліджувати проблему цілісно та неупереджено й долати штампи попередньої історіографії. Обґрунтовано, що концептуальні погляди о. А. Великого на історію унійної церкви не позбавлені конфесійного підходу та яскраво вираженого аполегетизму й акцентування на мученицькому характері («хресному шляху») розвитку українського католицизму. Встановлено, що виваженими та обґрунтованими є концепції історика про національний та автентичний характер української греко-католицької церкви, трактування вченим передумов та наслідків поширення унійних процесів. Заслугою науковця є прагнення представити історію української греко-католицької церкви як цілісний, багатоаспектний, складний процес від княжих часів до другої половини ХХ ст.* Текст: <https://phh.dspu.edu.ua/article/view/354219>

5. Гудзенко О. Духовне самовдосконалення як фактор ціннісної стабільності у стрімкозмінному сучасному світі [Електронний ресурс] / Олена Гудзенко // Схід. – 2026. –Т. 8, № 1. – С. 67-73. *Розкрито духовне самовдосконалення як ключовий чинник формування ціннісної стабільності в умовах сучасної кризи сенсів і викликів цифрової епохи. Обґрунтовано, що справжня самореалізація людини нерозривно пов'язана з релігійним пошуком*

вищого сенсу та зверненням до трансцендентного, зокрема до Бога. Підкреслено значення традиційних духовних практик (ісихазму, аскетизму) як засобів досягнення внутрішньої цілісності та моральної стійкості. Доведено, що духовно зріла особистість, сформована на основі релігійних цінностей, сприяє утвердженню етики любові до ближнього, соціальної відповідальності та суспільної солідарності. Наголошено на ролі релігійного досвіду у зміцненні національної ідентичності та посттравматичному відновленні суспільства в умовах воєнної кризи. Текст: <https://skhid.kubg.edu.ua/article/view/353778/342470>

6. Гірак Г. Режим тиші на Великдень: чи будуть на свято припинені бойові дії [Електронний ресурс] / Галина Гірак // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 6 квіт. — Електрон. дані. Вказано, що Президент України Володимир Зеленський запропонував запровадити тимчасовий режим тиші на період православного Великодня 12 квітня, проте російська сторона цю пропозицію поки не підтримала. В Інституті вивчення війни (ISW) наголосили, що такими кроками глава держави продовжує демонструвати готовність України до дипломатичного діалогу та зобов'язання щодо безумовного припинення вогню. На думку українських експертів, якщо окупанти і погодяться на режим тиші, найімовірніше, знову його порушать. Тому українцям слід уважно ставитися до оголошення повітряних тривог. Окреслено, які обмеження запроваджуватимуться на Великдень. Вказано, що заходи з безпеки буде посилено, діятиме додаткове патрулювання, особливо біля храмів. У Київській міській державній адміністрації (КМДА) нагадали, що за порушення комендантської години передбачено штрафи у розмірі від 170 до 255 грн, а за повторне порушення – до 3400 грн. Водночас у Державній службі України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) попередили про правила безпеки під час богослужінь та освячення пасок. Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4868523-rezhym-tyshi-na-velykden-chy-budut-na-sviato-prypyneni-boiovi-dii>

7. Глава УГКЦ назвав замінування України найбільшим злочином проти довкілля в Європі [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 6 квіт. – Електрон. дані. *Зазначено, що Глава Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) Святослав Шевчук заявив, що масове замінування території України є одним із найбільших екологічних злочинів у Європі. За його словами, близько 140 000 кв. км земель забруднені вибухонебезпечними предметами, а їх розмінування триватиме десятиліття. Він наголосив, що війна завдає шкоди не лише людям, а й довкіллю, і закликав світ не ігнорувати ці наслідки. Також він підкреслив, що відновлення екосистем вимагатиме значних міжнародних зусиль і ресурсів.* Текст: https://risu.ua/glava-ugkc-nazvav-zaminuvannya-ukrayini-najbilshim-zlochinom-proti-dovkillya-v-yevropi_n163244

8. Досі не припинено діяльність жодної організації, афілійованої з РПЦ – ДЕСС [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 31 берез. – Електрон. дані. *За повідомленням Державної служби України з етнополітики та свободи совісті (ДЕСС), станом на кінець березня 2026 р. не припинено діяльність жодної організації, яка проігнорувала припис ДЕСС із вимогою усунути ознаки афілійованості з РПЦ. За інформацією першого заступника голови ДЕСС Віктора Войналовича, з весни 2025 р. проведено дослідження кількох релігійних організацій. У підсумку ознаки афілійованості із забороненою в Україні РПЦ було виявлено у Київській митрополії УПЦ, Корецькому Свято-Троїцькому жіночому ставропігійному монастирі Московського Патріархату і монастирі «Свято-Покровська Голосіївська пустинь» Київської митрополії УПЦ.* Текст: https://risu.ua/dosi-ne-pripineno-diyalnist-zhodnoyi-organizaciyi-afilijovanoyi-z-rpc--dess_n163080

9. Здоровило Т. Священний Синод ПЦУ викликав на "килим" самопроголошених лідерів УПЦ КП [Електронний ресурс] / Тарас Здоровило // Україна молода – 2026. – 3 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про засідання Священного Синоду 03.04.2026 в Синодальній залі Митрополичої резиденції у Свято-Успенській Києво-Печерській Лаврі в м. Київ, на якому*

було засуджено антиканонічну діяльність групи осіб, що самовільно послуговуються назвою Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ КП) – офіційно закріпленою за ПЦУ як єдиним правонаступником. Як повідомив речник Київської митрополії ПЦУ митрополит Євстратій (Зоря), було вирішено повторно публічно сповістити раніше заборонених у служінні кліриків ПЦУ архімандрита Никодима (Володимира Кобзаря), архімандрита Даниїла (Дмитра Кудибина), ігумена Михаїла (Миколу Ковалюка), ієромонаха Никона (Юрія Граблюка), "які безпідставно привласнили собі архієрейські титули та вчинили інші численні публічно засвідчені злочини проти канонічного порядку та церковної єдності", що на виконання рішення Священного Синоду від 02.02.2022 проти кожного з них розпочато церковну судову процедуру і їх викликано для надання пояснень на чергове засідання Священного Синоду в травні 2026 р. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/193775/>

10. Зеленський під час зустрічі з рабинами отримав першу україномовну Тору [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 7 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що Президент України Володимир Зеленський під час зустрічі з рабинами та представниками єврейських громад із нагоди свята Песах отримав у подарунок першу Тору українською мовою. Віцепрезидент Федерації єврейських громад України Рафаель Рутман зазначив, що за час повномасштабного російського вторгнення зростає кількість єврейської літератури, перекладеної українською мовою. За його словами, усі ці книги друкуються в Харкові попри те, що видавництво неодноразово зазнавало атак з боку РФ. Під час зустрічі обговорювали підтримку України, значення свободи та єдності, а єврейська громада висловила солідарність і готовність і надалі допомагати країні. Ця подія символізує важливість міжрелігійного діалогу та культурної єдності в умовах війни. Текст: https://risu.ua/prezident-pid-chas-zustrichi-z-rabinami-ukrayinskih-mist-otrimav-pershu-ukrayinomovnu-toru_n163252#goog_rewarded

11. Катедральні записки : (до 650-річчя заснування Луцької дієцезії) / Ін-т розвитку церков. дослідж. — Суми : Унів. кн., 2025. — **Вип. 1 : Міжконфесійні відносини в Україні: історія та сучасність** / [П. Хом'як та ін. ; редкол. : А. Марків, О. Штанько]. — 2025. — 235 с. *Шифр зберігання в Бібліотеці: A843854-1* Запропоноване видання є результатом спільної праці колективу науковців, яких об'єднала спільна мета – подати результати своїх досліджень у сфері вивчення історії та сучасного стану Римо-католицької Церкви в Україні. Презентовані матеріали висвітлюють складні й багатоаспектні процеси, що формували церковне життя, його взаємодію із суспільством, державою та іншими конфесіями. Монографія покликана не лише поглибити розуміння історичних трансформацій і викликів, з якими зіткнулася Римо-католицька Церква, а й сприяти розвитку міжконфесійного діалогу на академічному рівні.

12. Катишев К. Зеленський провів переговори з Папою Римським [Електронний ресурс] / Костянтин Катишев // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 3 квіт. — Електрон. дані. *Наведено тези допису у «Телеграм» Президента Володимира Зеленського, який провів розмову з Папою Римським Левом XIV, побажавши Його Святості та вірянам, які святкують Великдень цієї неділі, благословенного свята й миру та запросивши Його Святість з апостольським візитом до України. Глава держави зазначив, що прямо під час розмови росіяни знову атакували Україну. «Жодної години спокою для наших людей, і це така відповідь Росії на нашу пропозицію припинення вогню на Великдень. Фактично росіяни тільки збільшили інтенсивність ударів і замість тиші в небі роблять великодню ескалацію» – підкреслив Президент. Він розповів, що проінформував Папу Римського про переговорний процес і роботу з американською командою, подякував за сприяння в поверненні викрадених дітей і за всю гуманітарну допомогу, яку Ватикан передав українцям, зокрема і під час цієї важкої зими. Крім того, під час розмови обговорювалась ситуація на Близькому Сході та в регіоні Затоки.* Текст:

<https://ua.korrespondent.net/ukraine/4867918-zelenskyi-proviv-perehovory-z-parou-i-gymskym>

13. Катишев К. СБУ звернулась до українців напередодні Великодня [Електронний ресурс] / Костянтин Катитшев // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 10 квіт. — Електрон. дані. *Як повідомила Служба безпеки України, напередодні Великодня, попри заяви країни-агресорки про так зване «перемир'я», ворожі спецслужби продовжують працювати проти України та вдаватися до інформаційно-психологічних спецоперацій (ІПСО), провокацій, терактів і диверсій; російська агентура намагається штучно розпалювати конфлікти між представниками різних конфесій і релігійних громад. Паралельно контррозвідка СБУ викриває спроби ворога із вербування українців для підготовки терактів і коригування повітряних ударів по цивільній інфраструктурі. Основними «цілями» окупантів є місця масового перебування людей, незалежно від призначення і розташування мирних об'єктів. Вказано, що співробітники СБУ та інших правоохоронних органів працюють у посиленому режимі 24/7, системно протидіючи загрозам. Але важливою складовою безпеки залишається пильність та уважність громадян. СБУ закликала українців у період Великодня бути особливо пильними під час відвідування масових заходів; не піддаватися на провокації чи підбурювання до незаконних дій тощо та нагадала, що цілодобово працює спеціальна гаряча лінія за номером 1516.* Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4869903-sbu-zvernulas-do-ukraintsiv-naperedodni-velykodnia>

14. Кузенко П. Дерев'яний інвентар вітварної частини церков Карпат [Електронний ресурс] / Петро Кузенко // Вісн. Нац. акад. керівн. кадрів культури і мистецтв. – 2026. – № 1. – С. 165-171. *Мета статті - комплексний аналіз функціональних, художньо-стильових і символічних особливостей дерев'яного інвентаря вітварної частини церков Карпат XVII – початку XXI ст. Вказано, що дерев'яні предмети облаштування вітварної частини карпатських церков посідають вагоме місце в формуванні*

сакрального простору, поєднуючи богослужбове призначення, символічно-богословський зміст і регіональні художні традиції. Розвиток цього виду мистецтва зумовлений як літургійною практикою християнського обряду, так і природними умовами Карпат, що сприяли активному застосуванню дерева для виготовлення предметів церковного вжитку. Зазначено, що віктарний інвентар (зокрема престоли, літургійні хрести, кивоти, свічники та інші культові предмети) виконував не тільки утилітарні функції, але й відігравав важливу роль у передачі сакральних смислів. Текст: <https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/356265>

15. Липчанський М. Продовження діяльності УПЦ КП після смерті Філарета є незаконним – ПЦУ [Електронний ресурс] / Максим Липчанський // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 1 квіт. — Електрон. дані. *Як заявив під час пресконференції речник Київської митрополії Православної церкви України (ПЦУ) митрополит Євстратій (Зоря), спроби продовження діяльності УПЦ КП після смерті почесного патріарха Філарета є незаконними. За його словами, не існує ніякого окремого від Православної церкви України релігійного об'єднання з назвою «Українська православна церква Київського патріархату»; це іменування не канонічно і незаконно нині використовується групою з кількох десятків осіб. Митрополит зауважив, що після Об'єднавчого собору 2018 р. та одержання Томосу про автокефалію у 2019 р. УПЦ КП припинила окреме існування. Їхнім правонаступником стала ПЦУ. Митрополит наголосив, що ніякі особи чи інституції не мають ні канонічного, ні юридичного права використовувати назви, зокрема УПЦ КП, без дозволу і явно вираженої згоди ПЦУ.* Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4867330-prodovzhennia-diialnosti-upts-kp-pislia-smerti-filareta-ye-nezakonnym-ptsu>

16. Лиса А. В Україні ініціюють закон про невійськову службу для віруючих [Електронний ресурс] / А. Лиса // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 7 квіт. — Електрон. дані. *Як повідомив голова Державної служби з етнополітики та свободи совісті Віктор Єленський, в Україні готують*

закон про альтернативну цивільну службу для релігійних організацій, члени яких не можуть брати до рук зброю під час війни. Посадовець зазначив, що ухвалений 1991 р. Закон «Про свободу совісті та релігійні організації» був величезним проривом, проте не враховує реалій війни. Разом із тим, на його думку, попри відсутність правової бази для альтернативної невійськової служби, Україна все ж дотримується стандартів свободи совісті. За словами В. Єленського, держава намагається це зробити для священнослужителів, які не можуть брати в руки зброю, для керівників релігійних організацій, які повинні утримувати свої релігійні громади. Він резюмував, що Україна достатньо гідно проходить цей час з огляду на дотримання стандартів у сфері свободи совісті. Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4868841-v-ukraini-initsiuiuit-zakon-pro-neviiskovu-sluzhbu-dlia-viruuichykh>

17. Лиса А. Київ готовий до дзеркального перемир'я – МЗС [Електронний ресурс] / А. Лиса // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 10 квіт. — Електрон. дані. *Як заявив міністр закордонних справ Андрій Сибіга, пропозиція Президента України щодо Великоднього припинення вогню має шанс бути втіленою у життя: «Ми побачимо, де і коли почне діяти тиша, та готові відповісти дзеркально». Міністр наголосив, що позиція України полягає у відсутності потреби відновлювати обстріли взагалі, оскільки тривале припинення вогню могло б відкрити шлях до реальної дипломатії для завершення війни, яку «РФ ніколи не виграє і має зрештою зупинити». Він також зазначив, що припинення вогню є правильною стратегією для просування дипломатичних зусиль як у контексті війни РФ проти України, так і інших міжнародних конфліктів. Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4869897-kyiv-hotovy-i-do-dzermalnoho-peremyria-mzs>*

18. Лозко Г. Наукова реконструкція язичницького календаря на матеріалі вірувань поліщуків: осінній цикл [Електронний ресурс] / Галина Лозко // Українознавство. – 2026. – № 1. – С. 65-81. *Йдеться про*

реконструкцію дохристиянського календаря українців, зокрема осіннього циклу свят Полісся, на основі етнографічних джерел, польових матеріалів і релігієзнавчого аналізу. Наголошено, що попередні праці розглядали язичницькі свята лише як залишки традицій, тоді як їх слід осмислювати як повноцінну етнорелігійну систему з власними культами, божествами та обрядовістю. Наголошено на важливості збереження етнокультурної спадщини в умовах сучасних викликів і війни, а також обґрунтовано необхідність наукового підходу до реконструкції, щоб уникнути псевдонаукових інтерпретацій. Текст:

<http://journal.ndiu.org.ua/article/view/356131>

19. Маркосян Л. М. Проблеми міжнародно-правового регулювання захисту свободи релігії в європейському контексті [Електронний ресурс] / Л. М. Маркосян, Є. Т. Івакіна, Д. О. Ігнатченко // Журн. східноєвроп. права : [електрон. наук.-практ. вид.] / ПВНЗ “Ун-т сучас. знань”. – 2026. – № 142. – С. 199-207. Розглянуто механізми захисту свободи релігії на універсальному та європейському рівнях, зокрема практику Європейського суду з прав людини щодо тлумачення ст. 9 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Проаналізовано сучасні перешкоди для ефективної реалізації захисту релігійних прав, зокрема, такі як міграційні процеси, наслідки пандемії COVID-19, цифровізація суспільних відносин і конфлікти між колективними правами релігійних громад й індивідуальними правами їхніх членів. Визначено сучасні виклики реалізації релігійних прав і запропоновано напрями вдосконалення міжнародно-правових механізмів їх захисту. Текст: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2026/01/markosian_ivakina_ihnatchenko_142.pdf

20. Мозговий І. Вогнева підготовка, дрони і полігони: українських школярів вчитимуть обороняти країну [Електронний ресурс] / Іван Мозговий // Fakty.ua : [вебсайт]. – 2026. – 25 берез. — Електрон. дані. Зазначено, що студенти та школярі отримуватимуть навички захисту країни під керуванням професійних інструкторів. За ухвалення Закону «Про

внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань підготовки громадян до національного спротиву» (№ 13347) проголосували 263 народних депутати. Закон передбачає створення спеціальних центрів підготовки та запровадження нових предметів у школах. Зокрема, вогневі справи відпрацьовуватимуться на полігонах Збройних сил України (ЗСУ) та на сучасних інтерактивних тренажерах. Вказано, що особи, чие віровчення не дозволяє користуватися зброєю, зможуть замінити «збройні» модулі курсу іншими складовими підготовки. Текст: <https://fakty.ua/469322-ognevaya-podgotovka-drony-i-poligony-ukrainskih-shkolnikov-budut-uchit-oboronyat-stranu>

21. На Донеччині кафедральний собор УПЦ МП перейшов до ПЦУ [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 13 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що Кафедральний храм у м. Слов'янську Донецької області перейшов до Православної церкви України (ПЦУ). Напередодні свята Воскресіння Христового громада отримала відповідні документи, які підтверджують зміну юрисдикції. Наголошено, що такі переходи мають не лише релігійний, а й ідентифікаційний та безпековий вимір, оскільки пов'язані зі зменшенням впливу структур, афілійованих із МП. У ширшому контексті це явище розглядається як складова тенденції зміни юрисдикції православних громад, яка після початку повномасштабної війни набула інтенсивнішого характеру та охопила значну кількість парафій. Текст: https://risu.ua/na-donechchini-kafedralnij-sobor-upc-mp-perejshov-do-pcu_n163387

22. Національна безпека України : навч. посіб. / [С. М. Дерев'янка та ін.] ; за заг. ред. В. В. Марчука ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. — Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2025. — 371 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: БЗ77944** Комплексно розглянуто систему національної безпеки України крізь призму її ключових складових: державної, політичної, економічної, воєнної, соціальної, інформаційної, гуманітарної, релігійної, екологічної, культурної та кібербезпеки. Розкрито понятійно-категоріальний апарат, конституційно-правові засади, сучасні виклики та загрози, а також

механізми забезпечення безпеки в кожній з названих сфер. Особливу увагу приділено трансформаціям безпекової політики держави в умовах війни, ролі міжнародного співробітництва та розвитку сучасних технологій, зокрема штучного інтелекту (ШІ). Текст:

<https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi84/0063987.pdf>

23. Папа Лев XIV: Нехай Христове світло втішить дорогий український народ [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 13 квіт. – Електрон. дані. *Висвітлено великоднє звернення Папи Римського Лева XIV до вірян східного обряду, у якому особливу увагу приділено Україні як країні, що страждає від війни. Понтифік акцентував на духовній підтримці постраждалого населення, закликав до молитви, припинення бойових дій і пошуку мирного врегулювання конфліктів. Звернення інтерпретується як прояв гуманістичної позиції Святого Престолу, що ґрунтується на принципах міжнародного права та моральному обов'язку захисту цивільного населення. Наголошено на необхідності збереження уваги міжнародної спільноти до війни в Україні та інших зонах конфлікту.* Текст: https://risu.ua/papa-lev-xiv-nehaj-hristove-svitlo-vtishit-dorogij-ukrayinskij-narod_n163375

24. Політичні інститути та процеси в Україні в кінці ХХ – на початку ХХІ століть / [В. Бортніков, В. Бурдяк, М. Готра та ін.] ; за заг. ред. Ю. Остапця і М. Токаря ; М-во освіти і науки України, Ужгород. нац. ун-т. — Ужгород : РІК-У, 2025. — 486 с. : табл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А843025** Підсумовано дослідження актуальних питань політичних інститутів і процесів в Україні в контексті демократичної практики суспільно-політичних і публічно-управлінських відносин. Акцентовано на зміні соціально-політичного ландшафту в Україні в надскладних умовах криз, війни та геополітичної турбулентності. Розглянуто особливості політико-партійної структуризації представницьких органів місцевого самоврядування (ОМС) у поліетнічних регіонах України. Схарактеризовано державно-церковні відносини в Україні.

25. Президент обговорив з Патріархом Варфоломієм підтримку України та зусилля для досягнення достойного миру [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 4 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що у Стамбулі Президент України Володимир Зеленський провів зустріч зі Вселенським Патріархом Варфоломієм. Президент України привітав Його Всесвятість із прийдешнім Великоднем і подякував за підтримку та постійні молитви за Україну й українців, а також родин українських військових та ініціативи «Тепло для України», яка забезпечує енергетичне обладнання для постраждалих регіонів. Однією з основних тем обговорення були долі українських дітей і те, що вони змушені переживати через російську агресію. Вселенський Патріарх Варфоломій наголосив, що він постійно молиться за всіх українських дітей, зокрема за тих, яких викрала РФ, і за всіх українців, яких росіяни утримують у полоні. Глава держави запросив Його Всесвятість приїхати до України з візитом і зазначив, що саме цього року наша країна відзначатиме 35 років відновлення незалежності. Патріарх Варфоломій подякував за запрошення й додав, що цьогогоріч виповнюється і 35 років з початку його патріаршого служіння. За його словами, ці дві дати можна було б об'єднати для відзначення разом. Текст: https://risu.ua/prezident-obgovoriv-z-patriarhom-varfolomiyem-pidtrimku-ukrayini-ta-zusillya-dlya-dosyagnennya-dostojnogo-miru_n163217

26. Сучасний стан та перспективи розвитку української правової науки : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., [м. Чернівці], 17 трав. 2025 р. / М-во освіти і науки України, Чернівець. навч.-наук. юрид. ін-т Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." ; [упоряд. К. А. Возняковська ; відп. ред.: К. А. Возняковська, Ю. В. Цуркан-Сайфуліна, Т. А. Латковська]. — Одеса : Юридика, 2025. — 205 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А843722** Зі змісту: *Роль правоохоронних органів у врегулюванні релігійних конфліктів як чинника підтримання публічного характеру* / І. В. Бурковська. — С. 138-142.

27. Тему війни в Україні й пов'язаних з нею богословських викликів обговорила Рада Протестантських Церков Європи

[Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 7 квіт. – Електрон. дані. *За інформацією Німецької Євангелічно-Лютеранської Церкви України, у Флоренції 16 – 19 березня відбулася конференція Ради Протестантських Церков Європи «Богослов'я в часи змін», присвячена викликам богослов'я, що постають нині перед християнською спільнотою. На зустрічі були представлені лютеранські та реформатські спільноти південно-східної Європи. Німецьку Євангелічно-Лютеранську Церкву України представляв пастор Дмитро Цолін. Тема війни в Україні й тих богословських викликів, які з нею пов'язані, була предметом особливої зацікавленості для учасників конференції. Учасники заходу заслухали тези доповіді про нинішні переживання українського суспільства, втрати, загальні моральні, екзистенційні проблеми та прагнення Церков відповісти на них. Йшлося, зокрема, й про Німецьку Євангелічно-Лютеранську Церкву України та її діяльність у час війни.* Текст: https://risu.ua/temu-vijni-v-ukrayini-j-povyazanih-z-neyu-bogoslovskih-viklikiv-obgovorila-rada-protestantskih-cerkov-yevropi_n163265

28. Ткачук С. На наступний день після смерті Філарета: в УПЦ КП заявили про обрання нового патріарха [Електронний ресурс] / Софія Ткачук // Focus.ua : [вебсайт]. – 2026.– 21 берез. – Електрон. дані. *Повідомлено, що після смерті Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета частина архієреїв УПЦ КП оголосила про обрання нового предстоятеля. Ним став архієпископ Сумський і Охтирський Никодим. Він наголосив, що архієреї УПЦ КП не визнаватимуть жодних документів або рішень, які можуть бути оприлюднені після поховання Філарета, за винятком його офіційного духовного заповіту. За словами Никодима, УПЦ КП має намір і надалі діяти як незалежна церковна структура та не планує приєднуватися до інших церковних об'єднань. Наголошено на продовженні курсу, започаткованого Філаретом, зокрема щодо формування повністю незалежної помісної української церкви з патріаршим устроєм.* Текст:

<https://focus.ua/uk/ukraine/747981-na-nastupniy-den-pislya-smerti-filareta-v-upc-kp-zayavili-pro-obrannya-novogo-patriarha>

29. У Києві відзначили 15-річчя інтронізації Глави УГКЦ [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 30 берез. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що у Патріаршому соборі Воскресіння Христового в Києві 29 березня відбулася урочиста Архиєрейська Божественна Літургія з нагоди 15-річчя патріаршого служіння Глави Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) Блаженнішого Святослава. Розкрито символічне значення ювілею, його вплив на міжконфесійну взаємодію та консолідацію українського суспільства в умовах війни. Зауважено, що ювілей інтронізації Глави УГКЦ виступає важливим інструментом релігійно-суспільної інтеграції. Він сприяє формуванню колективної ідентичності, зміцненню міжконфесійної співпраці та актуалізації ролі Церкви як морального орієнтира в умовах кризових викликів сучасності.* Текст: https://risu.ua/ukiyevi-vidznachili-15-richchya-intronizaciyi-glavi-ugkc_n163060

30. У Києво-Печерській лаврі відкриють виставку шедеврів сакрального мистецтва XVI – XIX століть [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 7 квіт. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що 8 квітня у Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра» відкриється виставка сакрального мистецтва «Христос Воскрес!», приурочена до святкування Великодня. Вона включає пам'ятки українського сакрального мистецтва XVI – XIX ст., зокрема іконопис, графіку, церковне шитво та вироби з дорогоцінних металів, частину яких демонструють вперше. Серед головних експонатів — монументальні ікони «Розп'яття» та «Зняття з Хреста», а також твори XVI – XVII ст. «Сходження до пекла», «Вхід Господній до Єрусалиму» та «Вознесіння», внесені до Державного реєстру національного культурного надбання. Експозиція покликана продемонструвати розвиток духовної та художньої традиції України в різні історичні періоди. На виставці будуть представлені твори з фондів колекцій, частина з яких раніше не експонувалася, що дозволить глибше*

пізнати багатство української релігійної культури. Захід спрямований на збереження та популяризацію національної культурної спадщини. Текст: https://risu.ua/u-kiyevo-pecherskij-lavri-vidkriyut-vistavku-shedevriv-sakralnogo-mistectva-xvixix-stolit_n163267

31. У США заявили про системний релігійний терор на окупованих територіях України [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 31 берез. – Електрон. дані. *Зазначено, що РФ влаштувала терор вірянам на окупованих українських територіях. Загарбники знищили або розграбували 650 християнських церков, а також убили щонайменше 49 релігійних діячів на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) України. Про це повідомила Сара Мейкін, яка під час першого президентського терміну Дональда Трампа була його радницею з питань релігії. Вона виступила на найбільшій конференції консервативного політичного руху у США CPAC, розповівши про злочини Кремля. Цим фрагментом пресслужба CPAC USA 2026 поділилася на платформі "X" (Twitter). Протягом року С. Мейкін проводила розслідування щодо ситуації на ТОТ України. Разом із командою вона створила документальну стрічку про злочини РФ проти релігії. Вона підкреслила, що росіяни застосовують активну пропаганду, зокрема задля впливу на консерваторів. С. Мейкін зауважила, що "євангелісти, католики, православні, євреї... ніхто не застрахований від Путіна".* Текст: https://risu.ua/u-ssha-zayavili-pro-sistemnij-religijnij-teror-na-okupovanih-teritoriyah_n163076

32. Шевчук А. Завершено перевірку монастиря з підпільною школою в Києві на зв'язки з РПЦ [Електронний ресурс] / А. Шевчук // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 24 берез. — Електрон. дані. *Вказано, що Державна служба України з етнополітики та свободи совісті (ДЕСС) завершила дослідження щодо наявності ознак афілійованості монастиря Свято-Покровська Голосіївська пустинь Київської митрополії УПЦ (МП) із РПЦ, що тривало з 26 січня по 19 березня 2026 р. Зазначено, що монастир є структурною частиною Української православної церкви (Московського*

патріархату) та пов'язаний із Київською митрополією УПЦ, яка, своєю чергою, афілійована з РПЦ. Крім того, аналіз статутних документів монастиря показав, що він організаційно входить до структури цієї митрополії, а статутом РПЦ передбачено участь керівництва монастиря в її органах управління, що також є ознакою афілійованості. Текст: <https://ua.korrespondent.net/city/kyiev/4865094-zaversheno-perevirku-monastyria-z-pidpilnoui-shkoloui-v-kyievi-na-zviazky-z-rpts>

16.04.2026.

Укладач: Савицька Л. В.

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.